

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYA
VAZIRLIGI**

URGANCH DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

O'quv ishlari bo'yicha prorektor
dots. U. Sheripov
«12» avgust 2024 yil

**DINSHUNOSLIK
FANINING ISHCHI O'QUV DASTURI
(SILLABUSI)
Kunduzgi bo'lim uchun**

Oliy ta'limning
Bilim sohasi: 100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi: 110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi: Barcha bakalavr yo'nalishlari uchun

Urganch – 2024 yil

Mazkur fanning ishchi o'quv dasturi(sillabusi) Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Kengashi tomonidan 2024yil "07" 08 dagi № _____ sonli qaroriga asosan tasdiqlangan "Dinshunoslik" fanining o'quv dasturi asosida tuzilgan bo'lib, Urganch davlat pedagogika instituti kengashining 2024 yil "____" sentyabrda _____ sonli bayonnomasi asosida tasdiqlangan.

Mazkur o'quv dastur "Filologiya va tarix" fakulteti Kengashining 2024-yil "____" sentyabr daqi yig'ilishida muhokama qilini, tasdiqlash uchun tavsiya etilgan. (____sonli bayonnomma).

Filologiya va tarix fakulteti dekani: dots. N. Masharipova

Mazkur o'quv dastur "Milliy g'oya va falsafa" kafedrasining 2024-yil "____" sentyabrdaqi yig'ilishida muhokama qilini, tasdiqlash uchun tavsiya etilgan (____sonli bayonnomma).

Milliy g'oya va falsafa
kafedrasi mudiri:

f.f.d.,(PhD).Z.Karimov

FAN TO'G'RI SIDA MA'LUMOT

Fan/modul kodi DIN 204		O'quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS - Kreditlar semestr—4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4/4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	DINSHUNOSLIK	1-semestr – 30	1-semestr – 60		

Fan o'qituvchisi xaqida ma'lumot:

Dastur muallifi:	Saidov.H.G' – Urganch davlat pedagogika instituti "Milliy g'oya va falsafa" kafedrası o'qituvchisi.f.f.d.,v.b.dots.
Telefon raqami	+998939225929
E-mail:	saidovakim654@gmail.com
Tashkilot:	Urganch davlat pedagogika instituti, "Milliy g'oya va falsafa" kafedrası.
Sayt:	www.urpi.uzb .

	Fan maqsadi (FM)
FM1	talaba-yoshlar tafakkurida dinning mazmun mohiyati, dunyoning diniy manzarasi, diniy va falsafiy qarashlarning o'zaro bog'liqligi, globallashtirish va diniy jarayonlari handa zamonaviy diniy harakatlar, diniy aqidaparastlik, ekstremizm va terrorizmning davlat va jamiyat xavfsizligiga salbiy ta'sirini bilish va unga qarshi kurashishda nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.

	Bilimlar jihatidan:
TN1	dinning mohiyati, jamiyat va shaxs hayotidagi o'rni, dunyoviy va diniy bilimlarning mutanosibligi, din va faning o'zaro aloqasi, diniy ta'lim va dunyoviy ta'limning maqsadlari haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi</i> ;
TN2	dinshunoslik fanini o'rganish orqali turli dinlarning mohiyati, ularning urf-odatlari va e'tiqodlari orasidagi farq va umumiylik, diniy va dunyoviy bilimlarning insonlarning bag'rikengligi va o'zaro hurmatini tarbiyalashdagi roli, jahon dinlari.
TN3	dinshunoslikning asosiy tushunchalari, funksiyalari, buddaviylik dini va uning g'oyalari;
TN4	xristianlik dini tarixi va asosiy g'oyalar, katolik pravoslav dinining asosiy g'oyalari va ulardagi farqlar, protestantizm dinidagi plyuralizm, islom ta'limotiga oid qarashlar: sunniylik, shialik va xorijiyalar, ularning yo'nalishi va mohiyati
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	diniy e'tiqodning mohiyatini mahalliy urf-odat, an'analarni tushunish, turli dinga ishonuvchilar va ishonmaydiganlar bilan umumiy murosas qilish, ular bilan mulogot qilish madaniyati; din nomi bilan sun'iy bog'langan ma'naviy tahdidlar, axborot hurujlariga qarshi kurashish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi</i>
TN6	Kalom ilmiga oid g'oyalar va mu'taziliylar maktabi munosabatlarini; diniy fundamentalizm, ekstremizm, fanatizmni vujudga keltirgan manbalar va omillarni <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>
TN7	ijtimoiy va professional mas'uliyatni va jamiyat taraqqiyotiga munosib hissa qo'shish tuyg'usini shakllantirishdan iborat.

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)		Soat
M1	Din ijtimoiy madaniyat hodisa sifatidagi ahamiyati.	2
M2	Milliy dinlar	2
M3	Zardushtiylilik dini	2
M4	Buddaviylik dini	2
M5	Xristianlik dini	2
M6	Islom dini	2
M7	Islom dinining aqidaviy yo'nalishlari va maktablari	2
M8	Markaziy Osiyo tarixida Xanafiya mazhabining o'rni	2
M9	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar	2
M10	Zamonaviy diniy harakatlar va sektalar	2

M11	Kiber makonda diniy e'iqod targ'ibotining ijtimoiy xavfi	2
M12	Missionerlik va prozelitizmning siyosiy-ijtimoiy xavfi	2
M13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizmning tarixi va yo'nalishlari	2
M14	Dunyo hamjamiyatining ekstremizm va terrorizmga qarshi kurash tajribasi	2
M15	Dunyoviy bilimlar va diniy e'iqod birligiga erishishning ahamiyati	2
Jami:		30

Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'ulot (S)		
S1	Dinshunoslik fanining predmeti va funksiyalari.	2
S2	Dinshunoslik metodologiyasi va dinlarning tasnifi	2
S3	Din psixologiyasi ijtimoiy ahamiyati	2
S4	Milliy dinlarning ijtimoiy taraqqiyot va shaxs e'itqodini ta'minlashdagi roli	2
S5	Buddaviylik va xristianlik dinining jamiyat taraqqiyotiga ta'siri	2
S6	Islom tafakkuri va madaniyatining shakllanish bosqichlari.	2
S7	Qur'on, hadis, fiqh, aqida ilmlarining shakllanish tarixi	2
S8	Islom huquqi va manbalari	2
S9	Tasavvuf va hozirgi zamon	2
S10	Islom inson ma'naviy madaniyatini tarbiyalash omillari haqida	2
S11	O'zbekistonda diniy tashkilotlar va konfessiyalar faoliyati dinamikasi	2
S12	Missionerlik va prozelitizmning diniy etiqodni tanlashga salbiy ta'siri	2
S13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizm xavfsizlikka tahdid	2
S14	Xalqaro tashkilotlarning terrorizmga qarshi kurashining ahamiyati	2
S15	Diniy plyuralizm, diniy tolerantlik, bag'rikenglikning jamiyat hayotidagi o'rni.	2
Jami:		30

Mustaqil ta'lim (MT)		
1	Din, dinshunoslik, din falsafasi, teologiya, teosofiya, xudojo'ylik, diniy e'tiqod, aqida, ilohiyot tushunchalarining mohiyati.	2
2	Dinshunoslikning fan sifatida shakllanishi, predmeti, funksiyalari, kategoriyalari.	2
3	Dinlarni tadqiq etish metodologiyasi: tipologik, qiyosiy, tarkibiy-funksional, genetik tahlil. Qiyosiy dinshunosliklikning metodlari.	2
4	Yahudiylilik ta'limoti, an'ana va marosimlari.	2
5	Konfutsiylilik ta'limotida ijtimoiy-axloqiy masalalar.	2
6	Zardushitiylilikning teologik tizimi va diniy marosimlari.	2
7	Zardushitiylilikda tabiatning ulug'lanishi.	2
8	Zardushitiylilikning diniy iyerarxiyasi.	2
9	Buddaviylik dinining paydo bo'lish tarixi, asosiy ta'limotlari, oqimlari va	2

	manbalari.	
10	O'zbekistonda buddaviylik dinining tarixiy ildizlari (Qaratepa, Fayoztepa, Dalvarzintepa) va hozirgi zamon.	2
11	Xristianlikning paydo bo'lishi, aqidalari, asosiy yo'nalishlari, ta'limotlari va manbalari.	2
12	Islom dinining paydo bo'lishidagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy sharoitlar.	2
13	Roshid xalifalar hukmronligi davridagi islohotlarning mohiyati.	2
14	Ummaviylar va abbosiylar hukmronligi davrida dinga munosabat.	2
14	Essatologiyaning mohiyati: qiyomat va oxirat dunyosi.	2
15	Movarounnahrda islom dinining tarqalishi va madrasa ta'limi shakllanishining ijtimoiy madaniy hayotga ta'siri.	2
16	Islom oqimlari va yo'nalishlarining paydo bo'lishi sabablari, e'tiqodidagi bo'linishlarning sabablari va oqibatlari.	2
17	Hanafiy mazhabi rivojida Markaziy Osiyo faqihlarining roli va hissasi.	2
18	Tasavvuf tushunchasi va uning mohiyati. Tasavvufning kelib chiqishi, mazmuni va rivoji.	2
19	Konfessiya tushunchasining mohiyati va O'zbekistonda faoliyat yurituvchi konfessiyalar	2
20	Diniy tashkilotlarning zamonaviy dunyoviy me'yorlarga moslashuvining ahamiyati.	2
21	Vijdon va e'tiqod erkinligining ta'rifi.	2
22	Islom va boshqa diniy aqidalar sinkretlashuvi natijasida shakllangan diniy ta'limotlar tarixi.	2
23	Kibermakon, kiberterrorizm, kiberzo'ravonlik (cyberbullying) tushunchalarining mohiyati.	2
24	Ijtimoiy tarmoqlarda diniy axborot ist'ermoli madaniyatini tarbiyalashning zarurati.	2
25	Missionerlik targ'botida uslub va vositalarning zamonaviylashuvi: kiber makonda mafkuraviy tahdidlar.	2
26	O'zbekistonda faoliyati kuzatilgan missionerlik harakatlari va ular faoliyatining oqibatlari.	2
27	Diniy aqidaparasitlik (fanatizm), ekstremizm paydo bo'lishining ijtimoiy tarixiy zaminlari va rivojlanishi.	2
28	O'zbekiston davlat siyosatida radikal oqimlarga qarshi kurashning yo'nalishlari.	2
29	O'zbekistonning terrorizmga qarshi kurash tajribasi.	2
30	O'zbekiston yoshlarining diniy manbalardagi axloqiy tarbiyaga oid g'oyalarni o'rganishning ahamiyati.	2

TALABALAR BILIMINI BAHOLASH

Talabalarining ta'lim natijalari 100 ballik tizimda baholanadi.
Nazorat turlari

1. Talabalarining ta'lim natijalarini nazorat qilish quyidagi turlarda amalga oshiriladi:

Joriy nazorat - modul (fan) bo'yicha seminar (amaliy, laboratoriya) mashg'ulotlari va mustaqil ta'lim bo'yicha ta'lim natijalarini muntazam baholab borish maqsadida o'tkaziladi. Joriy nazorat ballarining seminar (amaliy, laboratoriya) mashg'ulotlari va mustaqil ta'lim uchun taqsimlanishi ishchi dastur (Sillabus)da aniq belgilab qo'yilishi lozim;

oralik nazorat(ON) - modul (fan) bo'yicha muayyan bob, bo'lim mashg'ulotlari o'tib tugatilganidan so'ng? oraliq nazorat 12-haftasida talabanning bilim va amaliy ko'nikmalarini baholash maqsadida o'quv mashg'ulotlari davomida 1 marta o'tkaziladi. Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda 2 ta nazariy savolga yozma ish javobi bahosi (baholash mezonida nazarda tutilgan mezonlar asosida) hamda uning dars mashg'ulotlari davomida joriy nazoratlardan olgan baholari o'rtachasi hisoblanadi va yaxlitlanadi.

Modul (fan) bo'yicha bir semestrda ma'ruza mashg'ulotlari uchun ajratilgan jami yuklama 1 kredit (30 soat)dan 1 marta oraliq nazorat o'tkaziladi shuningdek, oraliq nazorat vaqtida talaba(lar)ning Oraliq nazorat tarkibiga mustaqil ta'lim bo'yicha mavzu savollari ham kiritilib, yozma shaklda o'tkaziladi;

Yakuniy nazorat - modul (fan) bo'yicha semestr so'ngida talabalarning ta'lim natijalarini baholash maqsadida o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat turi semestr yakunida ushbu fan bo'yicha talabaning nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarini o'zlashtirish darajasini aniqlash maqsadida (talabalar bilimini baholash mezonlarida nazarda tutilgan mezonlar) 3 ta savol berish orqali yozma shaklda o'tkaziladi:

- 1 - savol: nazariy
- 2 - savol: nazariy
- 3 - savol: nazariy

Yakuniy nazorat turini o'tkazish ushbu shakli kafedra tomonidan belgilangan.

Ta'lim natijalarini baholash uchun ballar quyidagi tartibda belgilanadi:

Joriy nazorat bali	Oraliq nazorat bali	Yakuniy nazorat bali
Auditoriya mashg'ulotida berilgan topshiriqlarni bajarilganligi uchun – joriy baholash(JB); Mustaqil topshiriqlarini bajarilganligi uchun – mustqil ishni baholash (MIB);	Oraliq nazorat vaqtida javob berganligi uchun – oraliq bali(ONB); Mustaqil topshiriqlarini bajarilganligi uchun– mustqil ishni baholash (MIB);	Yakuniy nazorat vaqtida javob berganligi uchun – yakuniy nazorat bali (YNB)

Joriy nazoratning maksimal bali 30 ball:	Oraliq nazoratning maksimal bali 20 ball:	Yakuniy nazoratning maksimal bali(YNB) 50 ball.
$\Sigma JN = JB + MIB$ $30=(15*1,6)+6$		

$\Sigma JN + \Sigma ON > 30$ ball bo'lgan talaba yakuniy nazorat topshirishga ruxsat beriladi.

Modul(fan)dan o'zlashtirish ko'rsatkichi(O'K):

$$\Sigma O'K = \Sigma JN + \Sigma ON + YNB$$

$\Sigma O'K \geq 60$ ball bo'lganda modul(fan) o'zlashtirilgan hisoblanadi.

1. Talabalarining ta'lim natijalarini baholash mezonlari:

daraja	5 ballik tizim (baho)	O'zlash-tirish foizda	an'anaviyda	Baholash mezonlari
O'quv boshqarma uchun		Professor-o'qituvchi uchun		
A+	4,51 – 5	91 - 100	A'lo	Talaba materialni mustaqil ravishda tez o'zlashtiradi: xatolarga yo'l qo'ymaydi; mashg'ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to'liq va aniq javob beradi.
A	4,26 – 4,5	86 – 90		talaba materiallarni mustaqil ravishda o'zlashtiradi: xatolarga yo'l qo'ymaydi; savollarga to'liq va aniq javob beradi.
B+	4,01 – 4,25	81 – 85		talaba materiallarni yaxshi o'zlashtirgan, uni mantiqiy ifoda eta oladi; mashg'ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to'liq va aniq javob beradi, biroq uncha jiddiy bo'lmagan xatolarga yo'l qo'yadi.
B	3,51 – 4,0	71 – 80	Yaxshi	
			talaba materiallarni yaxshi o'zlashtirgan, savollarga to'liq va aniq javob beradi, biroq uncha jiddiy bo'lmagan xatolarga yo'l qo'yadi.	

C+	3,26 – 3,5	66 – 70	Qoniqarli	
			asosiy materiallarni biladi, biroq aniq ifoda etishga qiyinaladi; savollarga javob berishda aniqlik va to'liqlik yetishmaydi; materiallarni taqdim etishda ayrim xatoliklarga yo'l qo'yadi; kommunikatsiya jarayonida qiyinchilik sezadi.	
C	3,0 – 3,25	60 – 65	asosiy materiallarni biladi, biroq aniq ifoda etishga qiyinaladi; savollarga javob berishda aniqlik va to'liqlik yetishmaydi; materiallarni taqdim etishda ayrim xatoliklarga yo'l qo'yadi;	
F	3,0 dan kam	59 dan past	Qoniqsiz	materiallarni o'zlashtirmagan; savollarga javob bera olmaydi; mashg'ulotlarda ishtirok etmaydi

Tegishli fandan o'zlashtirish ko'rsatkichi 60 ball va undan yuqori bo'lgan talabalarga fan bo'yicha kreditlar beriladi. Fandan o'zlashtirish ko'rsatkichi 59 ball va undan past bo'lgan talaba(lar)ga fan bo'yicha kredit berilmaydi.

Modul (fan)ga ajratilgan auditoriya (ma'ruza, seminar, amaliy, laboratoriya) soatining 25 foizi va undan ortiq soatni sababsiz qoldirgan talaba ushbu fandan chetlashtirilib, yakuniy nazoratga kiritilmaydi hamda mazkur fan bo'yicha tegishli kreditlarni o'zlashtirmagan hisoblanadi.

Nazorat turlari bo'yicha qoniqsiz baholangan talabaga belgilangan muddat davomida bir marta qayta topshirishga imkon beriladi. Bunda oraliq nazorat turidan qoniqsiz baholangan talaba yakuniy nazoratgacha bo'lgan muddatda fakultet dekani tomonidan tasdiqlangan jadval asosida, yakuniy nazoratdan qoniqsiz baholangan yoki mazkur nazoratga qo'yilmagan talabaga institut rektorining o'rnatilgan tartibda rasmiylashtirilgan akadem qarzdorlikni bartaraf etish to'g'risidagi buyrug'iga muvofiq, o'quv ishlari bo'yicha prorektor tomonidan tasdiqlangan nazoratlarni qayta topshirish to'g'risidagi jadval asosida qayta topshirishga ruxsat beriladi. Fandan chetlashtirilgan talabaga yakuniy nazoratni qayta topshirishga ruxsat etilmaydi.

O'rnatilgan tartibda qayta topshirish muddatlarida ham yakuniy nazorat turiga kiritilmagan yoki kirmagan, shuningdek, ushbu nazorat turi bo'yicha (F) qoniqsiz baho olgan talaba akademik qarzdor hisoblanadi va mazkur modul(fan)dan yozgi semestrda yoxud keyingi semestrlarda qayta o'qishga qoldiriladi.

Asosiy adabiyotlar

1	Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. – Toshkent, «Navro‘z» nashriyoti, 2019. – 264 b.
2	Raximdjianov D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O‘quv qo‘llanma. – T.: «O‘zbekiston faylasufiari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.
3	Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.
4	Kamilov D. Dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b.
5	Shermuxamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. – T.: Noshir, 2016. B.314-499.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1	Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat‘iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘tarimiz. T. 1. - Toshkent: O‘zbekiston.. 2017.
2	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: O‘zbekiston. 2017. Toshkent: O‘zbekiston, 2017.
3	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: O‘zbekiston. 2017.
4	Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. Toshkent: O‘zbekiston, 2019.
5	Mirziyoyev Sh.M. Niya ulug‘ xalqning ishi ham ulug‘, hayoti yorug‘ va kelajagi farovon. Toshkent: O‘zbekiston, 2019.
6	K. S. Guttenplan. J.Hornsbey. C. Janavay. Reading philosophy. Blackwell Publishers Ltd. UK. 2003. R – 341.
7	A.Azami. Vvedenie v xadisovedenie. Kazan: 2011
8	A.Fitrat. Tanlangan asarlar –Toshkent: Ma‘naviyat, 2010 -301 b
9	Abu Homid G‘azzoliy Kimyoi saodat//Ikki dunyo saodatiga eltuvchi bilim. - Samarkand: Imom Buxoriy xalqaro markazi, 2019
10	Rumiy J. Masnaviy. 40 rivoyatga sharh. -Toshkent: Navruz, 2019
11	Abu Homid G‘azzoliy Kimyoi saodat//Ikki dunyo saodatiga eltuvchi bilim. - Samarkand: Imom Buxoriy xalqaro markazi, 2019
12	Islomov Z., Haydarov I. Xristianlik: ibodatxona, ibodat va marosimlari. – Toshkent: Qagrus nashriyoti, 2020.
13	G‘oyibnazarov Sh. Islom terrorizmgga qarshi. – Toshkent: “O‘zbekiston” NMU, 2021.
14	David L. McMahan. The Making of Buddhist Modernism. – Oxfordshire: “Oxford University Press”, 2008.
15	Todd M. Johnson. Religious Adherents of the World by Continent and Region // Religions of the World: A Comprehensive Encyclopedia of Beliefs and Practices / J. Gordon Melton, Martin Baumann. – Oxford, England: “ABC CLIO”, 2010.

Axborot manbalari

1	www.ziyounet.uz
2	www.gov.uz
3	www.edu.uz

Fan o'qituvchisi xaqida ma'lumot:

Dastur muallifi:	Saidov.H.G' – Urganch davlat pedagogika instituti "Milliy g'oya va falsafa" kafedrasi o'qituvchisi.f.f.d.,v.b.dots.
Telefon raqami	+998939225929
E-mail:	saidovakim654@gmail.com
Tashkilot:	Urganch davlat pedagogika instituti, "Milliy g'oya va falsafa" kafedrasi.
Sayt:	www.urpi.uzb .

Tuzuvchi:

f.f.d.v.b.dots., H. Saidov

Tagrizchi:

f.f.d. (PhD), Z. Karimov